

Slovensko društvo za medicinsko informatiko

Zaključki strokovnega srečanja MI'23 »Trajnostna digitalna prihodnost zdravstva«

Terme Zreče, 9. in 10. november 2023

O strokovnem srečanju

Slovensko društvo za medicinsko informatiko (SDMI) je 9. in 10. novembra 2023 v Termah Zreče organiziralo strokovno srečanje o digitalizaciji v zdravstvu. Na njem se je zbralo več kot 160 udeležencev iz zdravstva, osrednjih institucij, zavarovalnic, zdravstvenih in medicinskih fakultet, raziskovalnih ustanov, predstavnikov civilne družbe ter industrije, ki razvija informacijske rešitve in zagotavlja informacijsko opremo in storitve.

V programu strokovnega srečanja, ki je vseboval okroglo mizo, 8 plenarnih in 38 strokovnih predavanj, so bile obravnavane aktualne teme digitalizacije v slovenskem zdravstvu.

Upošteva vsebino predstavitev in razprav na okrogli mizi, so bili oblikovani naslednji zaključki strokovnega srečanja, ki jih SDMI namenja deležnikom na področju digitalizacije v zdravstvu:

- Ministrstvu za zdravje,
- Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje,
- Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije,
- Združenju zdravstvenih zavodov Slovenije,
- Zdravniški zbornici Slovenije,
- Zbornici zdravstvene in babiške nege,
- vodstvom izvajalcev zdravstvene dejavnosti,
- izobraževalnim in raziskovalnim institucijam ter
- razvijalcem informacijskih rešitev za zdravstvo.

Digitalizacija v zdravstvu

Digitalizacija v zdravstvu je eden ključnih ukrepov za zagotavljanje trajnostnega zdravstvenega varstva, ki zadovoljuje potrebe prebivalstva brez ogrožanja okoljskih, gospodarskih in družbenih virov za prihodnje generacije. Med drugim omogoča optimizacijo procesov, učinkovitejšo uporabo virov, višanje kakovosti zdravstvenih storitev in aktivnejše sodelovanje pacientov.

Zato priporočamo osrednjim institucijam in izvajalcem zdravstvene dejavnosti, da še naprej zagotavljajo vire in širijo digitalizirano poslovanje.

Strategija digitalizacije zdravstva

Ministrstvo za zdravje je januarja 2023 predstavilo strategijo digitalizacije zdravstva, ki jo je pripravilo v sodelovanju z Evropsko komisijo.

Ministrstvu priporočamo, da za uresničitev strategije pripravi akcijski načrt. V njegovo pripravo naj vključi izvajalce zdravstvene dejavnosti, društva, ki zastopajo paciente, upravljavce nacionalnih zbirk podatkov, raziskovalne in izobraževalne institucije ter industrijo, ki zagotavlja digitalne rešitve.

Ministrstvo naj nato čim prej pripravi in kakovostno izvede v akcijskem načrtu opredeljene projekte in preišli sprejme pripadajočo zakonodajo.

Dolgoročna vzdržnost digitalnega zdravstva

Digitalne rešitve naj dolgoročno sledijo potrebam nosilcev in uporabnikov zdravstvene dejavnosti. S širjenjem digitalizacije je delovanje nosilcev zdravstvene dejavnosti v vse večji meri odvisno od nemotenega delovanja digitalnih rešitev. Obseg digitalnih rešitev se povečuje, kar ob omejenih finančnih in kadrovskih virih povečuje tveganja za njihovo nemoteno delovanje in sprotne prilagajanje.

Z urejenim financiranjem in zadostnimi kadrovskimi viri je treba zagotavljati dolgoročno vzdržnost digitalnih rešitev.

Upravljanje zdravstvenih podatkov

Nosilci, ki načrtujejo rešitve za upravljanje zdravstvenih podatkov in pripravljajo zakonske podlage, naj sledijo pravicam in potrebam lastnikov in uporabnikov podatkov (pacienti, zdravstveni delavci, plačniki storitev, načrtovalci politik, raziskovalci idr.).

Rešitve naj omogočajo uravnoteženo uresničevanje njihovih pravic in potreb, kar je mogoče doseči z njihovim vključevanjem v postopke planiranja, načrtovanja in uvajanja rešitev.

Nosilci naj še posebej skrbno tehtajo med pravicami do varstva osebnih podatkov in potrebami po dostopu do teh podatkov.

Uporaba standardov

Standardi so eden ključnih virov za zagotavljanje kakovosti in povezljivosti digitalnih rešitev. Zato načrtovalcem teh rešitev na vseh ravneh priporočamo uporabo standardov.

SDMI kot nacionalni zastopnik HL7 v sodelovanju s krovno organizacijo lahko pomaga pri odločitvah glede uporabe standardov HL7.

Pacienti in digitalizacija v zdravstvu

Napačno zastavljena digitalizacija lahko povzroči, da nekateri posamezniki ali skupine niso deležni enakih pridobitev digitalizacije kot ostali.

Priporočamo, da nosilci projektov digitalizacije v zdravstvu pri načrtovanju, razvoju in uvajanju digitalnih rešitev vključujejo paciente (npr. društva bolnikov) in upoštevajo potrebe in možnosti pacientov.

Še posebej naj bodo nosilci pozorni na potrebe tistih pacientov, ki imajo različne oblike oviranosti, starejše in socialno ogrožene.

Zdravje in oskrba na daljavo

Izvajalcem zdravstvene dejavnosti priporočamo širjenje uporabe rešitev zdravja na daljavo, saj prinaša številne pridobitve za paciente in zdravstvene delavce.

SDMI je partner združenja ISfTeH in lahko v sodelovanju s krovno organizacijo pomaga pri vpeljavi uporabe standardov kakovosti na področju zdravja in oskrbe na daljavo.

Povezovanje digitalnih rešitev

Izvajalcem zdravstvene dejavnosti predlagamo, da v še večji meri povezujejo digitalne rešitve znotraj lastnih informacijskih sistemov ter z informacijskimi sistemi partnerjev in drugih subjektov.

S samodejnim prenosom podatkov med rešitvami in napravami je mogoče zmanjšati obremenitev zdravstvenih delavcev z administrativnimi opravili, zmanjšati tveganja za napake, optimizirati procese obravnave pacientov, poenostaviti komunikacijo s pacienti in partnerji.

Varnost podatkov in informacijska varnost

Širitev digitalnega poslovanja prinaša nova tveganja za varnost podatkov in nemoteno delovanje informacijskih sistemov.

Izvajalci zdravstvene dejavnosti in nacionalne institucije naj še naprej skrbno načrtujejo, vpeljujejo, spremljajo in nadgrajujejo ukrepe za varno upravljanje podatkov in zagotavljanje nemotenega delovanja informacijskih sistemov.

Uporaba tehnologij umetne inteligence

Z razvojem ChatGPT in drugih rešitev generativne umetne inteligence, ki je sposobna ustvarjanja besedil, glasovnih sporočil, programske kode, slik in videa je uporaba tehnologij umetne inteligence dobila nov zagon in ustvarja velika pričakovanja.

Izvajalcem zdravstvene dejavnosti priporočamo, da spremljajo informacije o vključevanju tehnologij umetne inteligence v digitalne rešitve v zdravstvu ter preišljeno načrtujejo uporabo teh rešitev na področjih, kjer se bo to v praksi pokazalo kot pridobitev h kakovosti in učinkovitosti zdravstvene obravnave pacientov ter pri izvajanju podpornih procesov. Pri tem naj skrbno upoštevajo načela etičnosti in varnost osebnih podatkov.

Opolnomočenje zdravstvenih delavcev za uporabo digitalnih rešitev

Opozarjamo na izreden pomen izobraževanja zdravstvenih delavcev o digitalizaciji v zdravstvu. Tovrstna znanja so pogoj za učinkovito sodelovanje zdravstvenih delavcev pri vpeljavi in uporabi digitalnih rešitev.

Apeliramo na pripravljavce izobraževalnih programov, da v redne izobraževalne programe za zdravstvene delavce v bistveno večjem obsegu vključijo vsebine o digitalizaciji zdravstva.

Uporaba raziskovalne infrastrukture Elixir

Elixir Slovenija je slovensko vozlišče organizacije ELIXIR, ki združuje vodilne evropske organizacije, ki izvajajo raziskave na področju ved o življenju. Slovensko vozlišče deluje pod okriljem Medicinske Fakultete Univerze v Ljubljani in omogoča dostop do podatkov, orodij, standardov, informacijskih storitev in izobraževanja na področju bioinformatike in podatkovnih znanosti.

Raziskovalcem s področja ved o življenju predlagamo, da izkoristijo vire, ki jih zagotavlja Elixir Slovenija za raziskovanja na področju klinične uporabe.

Informatika v zdravstveni negi

V okviru strokovnega srečanja je potekal tudi obsežen program, ki ga je pripravila Sekcija za informatikov v zdravstveni negi. Udeleženci srečanja so oblikovali naslednje zaključke o uporabi digitalnih rešitev v zdravstveni negi:

- Umetna inteligenca bo slej kot prej temeljito nadgradila način, kako deluje zdravstvo, kar se bo posledično odražalo tudi na zdravstveni negi.
- Na področju učenja in poučevanja zdravstvene nege se uspešno razvijajo številni pristopi, ki predvidevajo uporabo IKT (npr. simulacije s pomočjo resnih iger, simulacije na področju porodništva, Padlet platforma za spodbujanje obrnjenega učenja).
- Pri uporabi elektronskih zdravstvenih zapisov imajo v digitalni dobi zdravstvenega upravljanja velik pomen doslednost, varnost in učinkovitost, še posebej z vidika kompetenc medicinskih sester.
- Spodbujati je treba integracijo zapisa zdravstvene nege v elektronski zdravstveni zapis.
- Podpirati je treba uvajanje enotne terminologije na področju zdravstvene nege.
- Izpostaviti je treba pomen kibernetске varnosti pri starejših odraslih kot primeru ranljive skupine, še posebej v primeru intenzivne uporabe IKT v zdravstvu in socialnem varstvu.
- Napredna analitika podatkov ima potencialen vpliv na izboljšanje odločitev v zdravstvu.

Ljubljana, 20. 11. 2023

Ekipo SDMI